

Azərbaycan ardıcıl məhkəmə-hüquq islahatları ilə uğurlu inkişaf yolundadır

Azərbaycan Prezidenti, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin yenilməz sərkərdəliyi ilə Vətən müharibəsində parlaq qələbənin qazanılmasından bir il ötdü. Dövlət başçımızın 2020-ci il 3 dekabr tarixli sərəncamı ilə misilsiz uğurun əbədiləşdirilməsi məqsədilə təsis edilən 8 Noyabr Zəfər Günü respublikamızda təntənə ilə qeyd olundu. Belə bir möhtəşəm uğur Azərbaycanın hər yerində, eləcə də Ədliyyə Nazirliyində və struktur qurumlarında geniş qeyd edildi. Bu münasibətlə silsilə tədbirlər keçirildi, ədliyyə könüllüləri tərəfindən Azərbaycan bayraqları ilə yürüş reallaşdırıldı, Hərbi Qənimətlər Parkı, "Zəfər Yarmarkası" ilə tanışlıq zəngin təəssülatla yadda qaldı.

Bütün bunlarla bərabər, nazirliyin döyüşlərdə iştirak edən əməkdaşları mükafatlandırıldı, yaxın ailə üzvü şəhid olan və yaralanan ədliyyə işçilərinin ailələrinə və məhkəmə aparatlarının əməkdaşlarına baş çəkildi. Eyni zamanda, YAŞAT və Qarabağ Dirçəliş fondlarına könüllü ianələr edildi. Bir sözlə, xalqımız Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan tarixinin bu ən şanlı gününü inkişaf və dirçəliş dövrünün başlanğıcı kimi dəyərləndirdi, zəfər bayramını yüksək qürur hissi ilə yaşadı.

Təməlinə dövlətimizin başçısının güclü iradəsi, müstəqil və düşünülmüş siyasəti, yenilməz sərkərdəlik və diplomatik məharəti dayanan bu möhtəşəm qələbənin sevinci, fərəhi Azərbaycan xalqının qəlbində daim yaşayacaq. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ordumuzun dünyanı heyran qoyan unikal əməliyyatları tarix kitablarında hər zaman diqqətlə oxunacaq, öyrəniləcək.

Vətən müharibəsinin davam etdiyi 44 gün ərzində dövlətimizin başçısı və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən zəfər müjdələrinin xalqımızda, eləcə də ordumuzda vətənpərvərlik ruhunun daha da gücləndirilməsi, Azərbaycanın ədalətli mübarizəsi barədə həqiqətlərin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması heç zaman unudulmayacaq.

Ədliyyə və məhkəmə işçiləri Zəfər, Bayraq, Konstitusiya və Milli Dirçəliş günlərini təntənə ilə qeyd etdikdən sonra hazırda ulu öndər Heydər Əliyevin sərəncamı ilə təsis olunan peşə bayramları ərəfəsində Ədliyyə Nazirliyinin 103 ildə keçdiyi zəngin, keşməkeşli yola bir daha nəzər salır, bundan sonra da Azərbaycanın inkişafı, tərəqqisi üçün gətirdik geniş miqyas alan hüquqi islahatlara daha fəal qoşulur, qalib bir ölkənin vətəndaşları olaraq respublikamızın gələcək uğurlarına töhfə vermək üçün daha inamla, daha həvəslə fəaliyyət göstərirlər.

Bu məqamda qeyd edirəm ki, Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədiliyini, dövlətin sarsılmazlığını, demokratik yüksəlişini gerçəkləşdirən ümummilli liderimiz Heydər Əliyev fəaliyyəti dövründə məhkəmə-hüquq sistemində mühüm önəm verib, bu sahənin inkişafına xüsusi qayğı ilə yanaşıb. Dahi öndərin respublikamıza rəhbərliyinin bütün dövrlərində qanunların sistemləşdirilməsi və məcəllələşdirilməsi, eyni zamanda, məhkəmələrin təşkilatı cəhətdən formalaşdırılması diqqət mərkəzində saxlanılıb.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev Prezident kimi fəaliyyət göstərdiyi öten illər ərzində isə ölkəmizin ictimai-siyasi həyatının hər bir sahəsində, o cümlədən məhkəmə-hüquq sistemində islahatlar uğurla və hüquqi dövlət

quruculuğu konsepsiyasına uyğun olaraq reallaşdırılıb, vətəndaşların ədalət mühakiməsi vasitələrindən daha səmərəli istifadə etmələri üçün zəruri islahatlar davamlı şəkildə gerçəkləşdirilib. Məhkəmə sisteminin təkmilləşdirilməsinə, Avropa standartlarına tam uyğunlaşdırılması məqsədilə müasirləşdirilməsinə böyük əhəmiyyət verilib. Məhkəmə hakimiyyətinin özünüidarə orqanı olan müstəqil qurum – Məhkəmə-Hüquq Şurası yaradılıb, məhkəmə fəaliyyəti ilə bağlı bütün məsələlər məhz onun səlahiyyətinə aid edilib.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən öten dövr ərzində məhkəmə sisteminin təkmilləşdirilməsində xüsusi əhəmiyyət daşıyan "Azərbaycan Respublikasında məhkəmə sisteminin müasirləşdirilməsi və bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi haqqında" 19 yanvar 2006-cı il tarixli, "Azərbaycan Respublikası məhkəmələri hakimlərinin sayının artırılması və məhkəmələrin ərazi yurisdiksiyasının müəyyən edilməsi haqqında" 17 avqust 2006-cı il tarixli, "Azərbaycan Respublikasının məhkəmə sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər və "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" və "Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə" Qanunun təsdiq edilməsi barədə 22 iyun 2010-cu il tarixli fərmanlar imzalanıb. Bununla da əhalinin məhkəmələrə əlçatanlığının yaxşılaşdırılması, bölgələrdə hüquq institutlarının inkişafı məqsədilə regional apellyasiya və ağır cinayətlər məhkəmələri yaradılıb, habelə dövlət orqanları tərəfindən vətəndaşların pozulmuş hüquqlarının bərpası ilə əlaqədar inzibati ədliyyə sistemi yaradılmaqla yeni inzibati məhkəmələr fəaliyyətə başlayıb.

Dövlətimizin başçısının Azərbaycanla həyata keçirilən hərtərəfli islahatların mühüm tərkib hissəsi olan

"Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" 2019-cu il 3 aprel tarixli fərmanı ilə bu sahədə yeni bir mərhələnin əsası qoyulub. Yeri gəlmişkən, ölkə rəhbəri tərəfindən belə bir mühüm sənədin imzalanması Prezident İlham Əliyevin məhkəmə hakimiyyətinə verdiyi müstəsna əhəmiyyətin növbəti təzahürü olmaqla, bu sahədə reallaşdırılan məhkəmə-hüquq islahatlarının mühüm tərkib hissəsi kimi dəyərləndirilir. Ümumiyyətlə, cənab Prezident tərəfindən imzalanan bu fərman ölkə əhalisinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması və məhkəmə-hüquq orqanlarının şəffaflaşdırılması məqsədi daşıyır.

Ədliyyə sisteminin inkişafının strateji prioritetlərini müəyyənləşdirməklə bu sahədə ən aktual məsələlərin və problemlərin həllini nəzərdə tutan "Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" fərman mühüm əhəmiyyətə malik program xarakterli "yol xəritəsi"dir. Bu "yol xəritəsi"nin qarşısında duran əsas vəzifə müasir dövrün tələblərinə cavab verən, cəmiyyətdə yüksək nüfuzla malik ədalət mühakiməsinin formalaşdırılması prosesini sürətləndirməklə onun keyfiyyətini və səmərəliliyini yüksəltmək, bütövlükdə məhkəmə hakimiyyətinə ictimai etimadı, əlçatanlığı və fəaliyyətində şəffaflığı artırmaqdır.

Fərman iqtisadi artımda mühüm əhəmiyyət daşıyan sahibkarlığın inkişafı, məhkəməyə müraciət imkanlarının daha da genişləndirilməsi, məhkəmə fəaliyyətinə müdaxilələrin qarşısının alınması, icraatın səmərəliliyinin artırılması və süründürməçilik hallarının aradan qaldırılması, hakimlərin iş yükünün azaldılması və s. problemlərin həllində mühüm önəm daşıyır.

Burada diqqətçəkən əhəmiyyətli bir məqamı da xatırlatmaq yerinə düşərdi. Ədalət mühakiməsinə əlçatanlığın asanlaşdırılması, işlərə daha operativ baxılması və vətəndaş

məmnunluğunun təmin olunması baxımından Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2014-cü il 13 fevral tarixli sərəncamı ilə yaradılan "Elektron məhkəmə" informasiya sisteminin fəaliyyəti xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Yeri gəlmişkən, dövlətimizin başçısının qanunvericilik təşəbbüsü ilə 2018-ci ilin dekabrında Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosesual Məcəlləsində və "Məhkəmələr və hakimlər haqqında" Qanununda dəyişikliklər edilərək iqtisadi mübahisələr üzrə işlərə kağızsız, elektron qaydada baxılmasına keçilib, hakim və sahibkar arasında münasibətlərin tamamilə elektron qaydada tənzimlənməsi təmin olunub. Elektron məhkəmənin komponentlərindən olan "elektron şəxsi kabinet" vasitəsilə, həmçinin məhkəmələrə elektron qaydada iddia verilməsi, məhkəmə proseslərinin izlənilməsi, sənədlərin elektron mübadiləsi, məhkəmə qərarlarının elektron dərci, işlərin hakimlər arasında təsadüfi və avtomatik şəkildə elektron qaydada bölüşdürülməsi mümkündür.

Ötən dövrdə sistemin tətbiqi üzrə məhkəmələr zəruri infrastrukturla təchiz olunub, Dünya Bankı ilə birgə həyata keçirilən layihələr çərçivəsində köhnə məhkəmə binalarında da uyğunlaşdırma işləri aparılaraq lazımı avadanlıq quraşdırılıb. Hazırda Məhkəmələrin Vahid Portalı, Məhkəmə Prosesi İştirakçısının Şəxsi Kabineti, Elektron İcra, Məhkəmə Qərarlarının Vahid Bazası və bir sıra alt sistem və modulları uğurla tətbiq olunur.

Dövlətimizin başçısının yuxarıda adıçəkilən 2019-cu il 3 aprel tarixli fərmanında da "Elektron məhkəmə" informasiya sistemi vasitəsi ilə respublikanın bütün ərazisinin əhatə olunmasına və sistemin bütövlükdə ahəngdar işləməsinin reallaşmasına yönələn tapşırıqlar öz əksini tapıb. Başqa sözlə, "Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" fərman elektron məhkəmənin tətbiqi ilə bağlı təşkilati işlərin yekunlaşdırılmasını, onun funksionallığının artırılmasını, fiziki və hüquqi şəxslərin bu sistemdən istifadəsinin təşviqini şərtləndirib.

Sonda bir məqamı da xatırlatmaq istərdim. Dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyev tərəfindən öten 18 il ərzində milli qanunvericiliyin beynəlxalq tələblər səviyyəsinə çatdırılması daim diqqət mərkəzində saxlanılıb. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan bu müddətdə bir sıra müxtəlif beynəlxalq təşəbbüslərə, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Korrupsiya əleyhinə Konvensiyasına, Avropa Şurasının Korrupsiyaya ilə əlaqədar cinayət və mülki hüquqi məsuliyyət haqqında Konvensiyalarına qoşulub. Şübhəsiz ki, bütün bunlar korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozumların aşkarlanması, qarşısının alınması, nəticələrinin aradan qaldırılması, sosial ədalətin bərpə edilməsi, əhalinin dövlətə etimadının möhkəmləndirilməsi, peşəkar kadrların dövlət orqanlarına və yerli özünüidarəetmə orqanlarına qulluğa qəbul olunmağa həvəsləndirilməsi, habelə vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində şəffaflığın və səmərəliliyin artırılmasına öz müsbət təsirini göstərib.

**Kənan HÜSEYNOV,
Bakı Kommersiya Məhkəməsinin
hakimi**